

A ZÖLDRE MOSÁS ELLENI UNIÓS SZABÁLYOZÁS KIHÍVÁSAI

A zöld állításokról szóló irányelv parkoló pályára tételének következményei

FÓRIS BABETT*

* PhD hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi kar. E-mail: foris.babett@gmail.com

Absztrakt

A tanulmány a zöldre mosás elleni uniós szabályozás kihívásait vizsgálja a zöld állításokról szóló irányelv parkoló pályára tételének tükrében, különös tekintettel arra, hogy 2026 szeptemberétől hatályba lép a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvnek a zöld állításokkal kapcsolatos módosítása. A tanulmányban áttekintésre kerül a két irányelv jogalkotási útja és egymáshoz való viszonyuk. A tanulmány rámutat, hogy míg a zöld állításokról szóló irányelv kötelező, előzetes hitelesítési rendszert vezetett volna be a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások és környezeti címkék kapcsán, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának módosításáról szóló irányelv önmagában csak utólagos ellenőrzést tesz lehetővé új feketelistás tényállások és a fenntarthatósági címkék tanúsítási rendszerére vonatkozó definíciós szintű követelmények révén. A zöld állításokról szóló irányelv hiányából fakadó konkrét nehézségek elemzésére is sor kerül, így az előzetes vizsgálat bevezetésének elmaradásával, valamint a tanúsítási rendszerek megfelelőségét övező jogbizonytalansággal járó következményekre is kitérek. Álláspontom szerint a 2026 szeptemberétől módosított tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv alkalmazása nem lesz kivitelezhetetlen, de a tervezett előzetes kontroll és részletesebb követelményrendszer hiányzó elem az EU zöld átállást szolgáló, fogyasztóvédelmi szempontú megközelítését megtestesítő szabályozásából.

Kulcsszavak

a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalása, zöld állítások, zöldre mosás, tanúsítási rendszer

Abstract

This study examines the challenges of applying EU anti-greenwashing regulation in light of the shelving of the Green Claims Directive, with particular regard to the fact that the amendments to the Unfair Commercial Practices Directive concerning green claims will enter into force from September 2026. The study reviews the legislative path of the two directives and their relationship to each other. It demonstrates that while the Green Claims Directive would have established a mandatory ex ante verification system for explicit environmental claims and environmental labels, the directive amending the prohibition of unfair commercial practices alone only enables

ex post control through new blacklisted practices and definitional requirements for certification schemes of sustainability labels. The study also analyses the specific difficulties arising from the absence of the Green Claims Directive, including the consequences of the failure to introduce an ex ante assessment framework and the legal uncertainty surrounding the compliance of certification systems. In my view, the application of the Unfair Commercial Practices Directive as amended from September 2026 will not be unfeasible, but the absence of the planned ex ante control and more detailed set of requirements constitutes a missing element in the EU's regulation embodying the consumer protection approach serving the green transition.

Keywords

consumer empowerment for the green transition, green claims, greenwashing, certification scheme

1. Bevezetés

A jelen tanulmány középpontjában az a kérdés áll, hogy a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának növelése érdekében elfogadott irányelv (a továbbiakban: EmpCo)¹ önmagában – a zöld állításokról szóló irányelv (a továbbiakban: GCD)² nélkül – képes-e betölteni azt a szabályozási funkciót, amelyet az Európai Bizottság eredetileg a két irányelvvel együttesen kívánt megvalósítani.

A jelen tanulmány a fogyasztóvédelmi jog keretein belül marad. Noha a zöld állítások szabályozása az uniós környezetpolitika elveivel is összefüggésbe hozható, és a GCD parkoló pályára tétele érintheti ezekben az elveknek a megvalósulását is, azonban a részletes kifejtésük meghaladja a jelen tanulmány terjedelmi kereteit és fogyasztóvédelmi fókuszát.

A tanulmány hipotézise szerint az EmpCo nem lesz alkalmazhatatlan a zöldre mosást megvalósító kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni fellépésre, ugyanakkor a GCD által tervezett ex ante kontroll és részletes követelményrendszer hiánya érdemben gyengíti e szabályozás hatékonyságát, így hiányzó elemet jelent az EU zöld átállást szolgáló szabályozási csomagjából.

A vizsgálat aktualitását az adja, hogy az EmpCo 2026. szeptember 27-től alkalmazandóvá válik, miközben a GCD jövője továbbra is bizonytalan.

A tanulmány dogmatikai elemzésen alapul, amelynek keretében az érintett uniós jogforrások rendszertani és teleologikus értelmezésére kerül sor. Az elemzés elsődleges forrásait az uniós jogalkotási szövegek képezik: a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv (UCPD), annak az EmpCo általi módosítása, valamint a GCD-nek az Európai Parlament első olvasatának elfogadásával létrejött szövegverziója. Az elsődleges forrásokon túl a tanulmány az Európai Bizottság közleményeire, iránymutatásaira és egyéb jogértelmezést segítő dokumentumaira támaszkodik, amelyek a szabályozási kontextus megértéséhez és a jogalkotói szándék feltárásához nélkülözhetetlenek. A másodlagos források között szerepel a témá-

¹ Az Európai Unió és a Tanács 2024/825 Irányelve a 2005/29/EK és a 2011/83/EU irányelv módosításáról, a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának a tisztességtelen gyakorlatokkal szembeni hatékonyabb védelem és a hatékonyabb tájékoztatás révén történő növelése tekintetében.

² Javaslat a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások alátámasztásáról és ismertetéséről (a zöld állításokról szóló irányelv) szóló, az Európai Unió és a Tanács Irányelve – a jelen tanulmányban az Európai Parlament első olvasatának elfogadásával létrejött szövegverzió kerül tárgyalásra.

ban megjelent jogtudományi szakirodalom, valamint a két irányelv megalkotása előtti időszakra vonatkozó hazai és nemzetközi gyakorlatot szemléltető jogalkalmazói anyagok. Tekintettel arra, hogy az EmpCo majd csak szeptembertől válik alkalmazandóvá, a GCD hatálybalépése pedig nem történt meg, ítélezési gyakorlat nem áll rendelkezésre, így a jogszabályi szövegek és az azokat értelmező hivatalos dokumentumok képezik az elemzés legmegbízhatóbb alapját.

2. A GCD és EmpCo irányelvek által bejárt utak az EU-s jogalkotásban

A GCD és az EmpCo sorsának alakulásával foglalkozó áttekintéshez egészen 2019-ig érdemes visszanyúlni, amikor az Európai Bizottság kihirdette az Európai Zöld megállapodást (Európai Bizottság, 2019a). A Bizottság sajtóközleményében – bár még nagyvonalakban – már megjelentek a környezeti állításokkal kapcsolatos európai uniós jogalkotási törekvések. A közleményben a Bizottság – összefoglalva a később megalkotásra kerülő két irányelv, a GCD és az EmpCo tartalmát – a környezeti állítások megbízhatóvá, összehasonlíthatóvá és ellenőrizhetővé tételét tűzte ki megvalósítandó célként (Európai Bizottság, 2019b).

Az Európai Zöld megállapodást követő második fontos dokumentumban, a 2020 novemberében szintén a Bizottság által közzétett, „[a] fogyasztói reziliencia erősítése a fenntartható helyreállítás érdekében” címet viselő közleményben már külön jelenik meg a korábban egységesen kommunikált cél. A közlemény a környezeti állítások megbízhatóvá, összehasonlíthatóvá és ellenőrizhetővé tétele kapcsán kitér a megtévesztő, valóságnak nem megfelelő állításokkal szembeni fellépésre (zöldre festés vagy greenwashing elleni fellépés, ez lesz a későbbi EmpCo irányelv tartalma) és a környezeti állítások alátámasztására, valamint címkézési keretrendszer kialakítására is, amelyet később a GCD megalkotásával kívántak szabályozni (Európai Bizottság, 2020).

A következő fontos állomás pedig már a GCD és az EmpCo Bizottság által elkészített szövegjavaslatai voltak, előbbi 2023-ban, utóbbi 2022-ben.

A GCD szövegjavaslata messzire eljutott a jogalkotási folyamatban³ mielőtt az első és a második trilógus megtartását követően, a harmadik trilógus időpontját megelőzően, 2025. június 20-án a Bizottság a javaslattal járó adminisztratív terhekre való hivatkozással be nem jelentette annak visszavonására irányuló szándékát (Európai Parlament, 2024). A Parlament a Bizottság bejelentésére reagálva törölte a harmadik trilógus kitűzött időpontját (Latham & Watkins, 2025).

A Bizottság később pontosította a visszavonásra irányuló szándékot, és arra az esetre szűkítette, amennyiben a mikrovállalkozások nem kerülnek ki a hatálya alól (Segal, 2025). Ezzel a szándékkal egybecsengő módon a Bizottság 2025. október 21-én elfogadott 2026. évi munkaprogramja a javaslatot a függőben lévő tételek között, nem pedig a visszavonandó javaslatokról szóló blokkban tüntette fel (Európai Bizottság, 2025). A jelen tanulmány írásakor ennél frissebb információ nem áll rendelkezésre a GCD jövője kapcsán.

Az EmpCo a GCD-nél kevésbé fordulatossá módosult, a Bizottság 2022 márciusában benyújtott szövegjavaslatait követően, a rendes jogalkotási ívet megjárva, 2024 márciusában kihirdetésre

³ Az Európai Parlament a Bizottság által elkészített tervezetet két bizottság együttes hatáskörébe utalta. A közös bizottsági jelentés mintegy 821 módosítási javaslattal együtt utalta vissza a Parlament számára első olvasatra a jogszabálytervezetet. Az első olvasat elfogadása után 2024-ben a Tanács is elfogadta az általános megközelítését. Ezt követően a tervezettel foglalkozó egyesített bizottság a Parlament első olvasatbeli álláspontja alapján az intézményközi tárgyalások megkezdése mellett döntött (Európai Parlament, 2024).

került.⁴ Az implementálásra 2026. március 27-ig kaptak határidőt a tagállamok, az alkalmazására pedig 2026. szeptember 27-től kezdődően kerül sor.⁵

3. A GCD és az EmpCo szabályozási logikája és egymáshoz való viszonyuk

Ahogy fentebb röviden érintettem, az EmpCo 2005/29/EK irányelvet (a továbbiakban: UCPD)⁶ módosító része⁷ azt hivatott szolgálni, hogy „a fogyasztók megalapozott vásárlási döntéseket hozhassanak, és ezáltal hozzájáruljanak a fenntarthatóbb fogyasztási szokásokhoz”.⁸

Ennek érdekében a UCPD akként módosul 2026 szeptemberétől, hogy 1) az aktív megtevesztéssel megvalósuló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat leíró 6. cikkbe a termék lényeges tulajdonságaként kerül meghatározásra annak körforgásos jellege, továbbá aktív megtevesztésnek minősülnek azok az esetek, amelyek esetén a vállalkozás jövőbeli környezeti teljesítményre tett állításának teljesülését nem támasztja alá nyilvános, a megvalósulást követhetővé tévő végrehajtási tervvel;⁹ 2) a jelentős információ elhallgatásával megvalósuló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat leíró 7. cikkben ilyen jelentős információként kerül meghatározásra a termékek környezeti, társadalmi jellemzőinek, körforgásos jellegének összehasonlítása során az összehasonlítás szempontjaira, és az információk naprakészen tartására tett intézkedésekkel kapcsolatos információk; 3) 12 darab új, feketelistás tényállás kerül meghatározásra, mind valamely környezeti állítás, vagy környezettudatos döntést segítő információ (pl. környezetbarát jellegre vonatkozó általános állítás, javíthatóság, szoftverfrissítés) kapcsán; 4) az új rendelkezések értelmezését segítő definíciók kerülnek beemelésre a 2. cikkbe.¹⁰

A GCD preambulumban az EmpCo-éhoz nagyon hasonló célkitűzés szerepel: „az uniós részletszabályok, amelyek az uniós piacon tevékenykedő társaságokra vonatkoznak az üzleti vállalkozások és a fogyasztók közötti kommunikáció vonatkozásában, hozzájárulnak a körkörös, bolygónk tűrőképességének határait tiszteletben tartó, klímasemleges és tiszta gazdaságra való zöld átálláshoz az Unióban azáltal, hogy lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy tájékozott vásárlási döntéseket hozzanak, és elősegíti az egyenlő versenyfeltételek megteremtését az ilyen állításokat megfogalmazó piaci szereplők számára”.¹¹

⁴ Az irányelv által bejárt jogalkotási lépcsőfokok, dátumokkal együtt megtalálhatók az Európai Parlament honlapján: [Procedure File: 2022/0092\(COD\) | Legislative Observatory | European Parliament](#)

⁵ Az EmpCo 4. cikke rendezi az implementációs határidőt és állapítja meg az alkalmazandóvá válás időpontját.

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról (Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról).

⁷ Tekintettel arra, hogy a tanulmány fókuszja az EmpCo GCD nélküli alkalmazhatóságának körbejárása, így a jelen tanulmányban az EmpCo-nak a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2011/83/EU irányelvet módosító része nem kerül tárgyalásra, mert ezen rész nem kapcsolódik szorosan a GCD szabályozási köréhez. Így a továbbiakban az EmpCo fogalma alatt az EmpCo-nak a UCPD-t módosító 1. cikkét és Mellékletét kell érteni.

⁸ EmpCo (1) preambulumbekkezdés.

⁹ Szintén aktív megtevesztésként kerül meghatározásra az „olyan előnyök reklámozása a fogyasztók számára, amelyek nem relevánsak, és amelyeket nem a termék vagy a vállalkozás valamely jellemzője eredményez.” Ez a rendelkezés – az EmpCo (5) preambulumbekkezdésében felhozott példák alapján – túlmutat a fenntarthatósággal kapcsolatos állítások körén, és más típusú kereskedelmi gyakorlatokkal is megvalósítható.

¹⁰ EmpCo 1. cikk.

¹¹ GCD (5) preambulumbekkezdés.

Az egyik elsődleges cél tehát a GCD megalkotása mögött is a fogyasztók tájékozott döntéshozatala lett volna. A GCD ezt: 1) a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások kereskedők általi kötelező értékelésével; 2) az ilyen állítások kereskedők általi ismertetésének kötelezettségével;¹² 3) az összehasonlító környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állításokra vonatkozó szabályok meghatározásával; 4) a környezeti címkék tanúsítási folyamatának és a tanúsítási szervek attribútumainak megállapításával kívánta megvalósítani.

Az EmpCo tehát azt szabályozza, hogy mik azok a paraméterek, amelyek alapján a fenntarthatósággal, környezetbarát jelleggel kapcsolatos kereskedelmi gyakorlatok biztosan jogsértőek lesznek, a GCD pedig azzal egészítette volna ki ezt a szabályozási csomagot, hogy mik azok a feltételek, amelyek mellett az ebben a témában tanúsított kereskedelmi gyakorlatok jogszerűen megvalósíthatóak.

Egy leegyszerűsítő összefoglalással azt gondolhatná a két irányelvet szemlélő személy, hogy ugyanannak az éremnek a két oldalát olvassa, amely éremnek az EmpCo a *don'ts* (mit ne csinálj), a GCD pedig a *do's* (hogyan csináld) oldalát mutatja. Ettől eltérő megközelítésben rendezte volna a GCD az EmpCo-val való kapcsolatát.

A GCD preambuluma kifejezetten rögzítette volna, hogy az EmpCo-hoz képest a GCD speciális szabályokat állapít meg, a GCD célja, hogy az EmpCo-t különös szabályként (*lex specialis*) kiegészítse.¹³

A *lex specialis* viszony azt feltételezi, hogy a kettő norma azonos tárgykörben született, és a speciálisnak minősülő norma (jelen esetben a GCD) tartalmazza az általánosnak minősülő norma (jelen esetben az EmpCo) valamennyi szabályozási elemét, és még legalább egy elemmel többet (Hancox, 2026). Szabályozási tárgykörét tekintve, még abban az esetben is, ha a tárgykört szűken, az irányelvek tárgyi hatályára vetítve értelmezzük, azonosság mutatható ki a két irányelv között, ugyanis mind a kettő az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlata tekintetében állapít meg követelményeket.¹⁴ A GCD-re részint igaz, hogy magába foglalja az EmpCo szabályozási elemeit és még valamivel többet mond ezekről az elemekről, ugyanis a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állításokat – amely az EmpCo által szabályozott környezetbarát jellegre vonatkozó állítás „alfajtája” – és a környezeti címkéket – amely az EmpCo fenntarthatósági címkéjének „alfajtája” – szabályozza. Azonban a GCD nem tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat rögzít, hanem követelményeket állapít meg ezekkel a kereskedelmi gyakorlatokkal szemben.

Ha ennek ellenére tényként fogadjuk el, hogy a generális-speciális viszony megállapítható, az azzal a következménnyel jár, hogy amennyiben a normák között kollízió mutatkozik, a specialitás elve megköveteli, hogy a speciálisabb norma érvényesüljön az általánosabb norma rovására (Hancox, 2026).

A GCD viszont annak ellenére, hogy magát speciálisként határozta volna meg az EmpCo-val szemben, a 10. cikk (8) bekezdésében azt is kimondta volna, hogy „[a] megfeleléségi tanúsítvány nem befolyásolhatja a környezetbarát jellegre vonatkozó állításnak a 2005/29/EK irányelv szerinti, végrehajtó hatóságok vagy bíróságok általi értékelését.” Ezzel pedig gyakorlatilag azt mondta volna ki a GCD, hogy hiába minősül speciálisnak az EmpCo szabályaihoz képest, előfordulhat olyan esetkör, hogy a GCD hatálya alatt egy környezetbarát jellegre vonatkozó állítás jogszerűnek, míg az EmpCo hatálya alatt jogellenesnek minősül éppen azoknak a jogalkalmazóknak a megítélése előtt, akik jogértelmezésük során a *lex specialis derogat legi generali* elvéhez nyúlnának vissza.

¹² Ismertetés alatt a GCD lényegében meghatározott tájékoztatások kötelező nyilvánossá tételét érti.

¹³ GCD (6) preambulumbekkezdés.

¹⁴ GCD 1. cikk (1) bekezdés, UCPD 3. cikk (1) bekezdés.

Az idézett 10. cikk (8) bekezdés szembehelyezkedik egy másik preambulumbekendéssel is, amely szintén a specialitást fejezi ki, és amely szerint az EmpCo szabályozza – és nagyrészt tiltja¹⁵ – a környezetbarát jellegre vonatkozó általános állításokat, a GCD pedig ezt egészíti ki azzal, hogy a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állításokra állapít meg követelményeket.¹⁶

A preambulumbekendés azt is kimondja, hogy „[a] jelen irányelvben meghatározott követelményeket a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások konkrét szempontjaira kell alkalmazni, és ütközés esetén – az említett irányelv 3. cikk (4) bekezdése¹⁷ értelmében – az említett szempontok tekintetében elsőbbséget élveznek a 2005/29/EK irányelvben meghatározott követelményekkel szemben.”¹⁸

A GCD és az EmpCo által bevezetett három fogalom¹⁹ összevetésével megállapítható, hogy a környezetbarát jellegre vonatkozó általános és kifejezett állítás lefedi a környezetbarát jellegre vonatkozó állítások teljes halmazát, nem képzelhető el olyan állítás, amely bár környezetbarát jellegre vonatkozó állítás, de se nem általános, se nem kifejezett.

A GCD kifejezett állítások alátámasztására szolgáló szabályrendszerének első lépése annak megállapítása, hogy az állítás valóban kifejezettnek és nem általánosnak minősül-e,²⁰ ezzel kizárva azt, hogy a UCPD környezetbarát jellegre vonatkozó állítások szupremáciáját kimondó rendelkezést úgy lehessen értelmezni, hogy ha mégis általános állításnak minősül az állítás, azt a UCPD rezsimje alatt, az arra hatáskörrel rendelkező hatóságok megállapítsák, hiszen ez a vizsgálat elvégzésre kerül ahhoz, hogy a GCD-nek megfelelő állítást alkalmazzon a vállalkozás.

Ezzel teljesen kiüresedik a 10. cikk (8) bekezdése, hiszen nem képzelhető el olyan esetkör, amelyet nem a GCD szabályoz, amely pedig a saját preambuluma, és a UCPD általános elvei szerint is – mint speciális szabályozás – elsőbbséget élvez.

Szintén nagyon nehezen értelmezhető a specialitás viszonylatában a GCD 11. cikk (3) bekezdésének a parlamenti első olvasat elfogadásával bekerülő azon szövegrésze, amely szerint, ha a kereskedő a UCPD 1. mellékletében rögzített megtévesztő kereskedelmi gyakorlatot valósít meg, a megfelelőségi tanúsítványt kiadó hitelesítő nem felelős az általa végzett hitelesítő tevé-

¹⁵ Kivéve, ha elismert kiváló környezeti teljesítmény áll mögötte. EmpCo Melléklet 2. pont 4a. alpont.

¹⁶ GCD (14) preambulumbekendés.

¹⁷ Tehát a UCPD-nek se felel meg a GCD 10. cikk (8) bekezdése, ugyanis a UCPD 3. cikk (4) bekezdése kimondja, hogy „Az ezen irányelv és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok különös vonatkozásait szabályozó egyéb közösségi szabályok közötti összeütközés esetén az utóbbiak az irányadók, és e különös vonatkozások tekintetében azokat kell alkalmazni.” A UCPD ezen szakasza értelmében nem lett volna mód arra, hogy a GCD-nek megfelelő tanúsítási rendszerrel bizonyított környezetbarát jellegre vonatkozó állítást a hatóság vagy bíróság a UCPD-ben foglalt hatáskörében eljárva vizsgálja és annak jogsértő jellegét megállapítsa.

¹⁸ GCD (14) preambulumbekendés.

¹⁹ 1) „a környezetbarát jellegre vonatkozó állítás”: az uniós vagy a nemzeti jog alapján nem kötelező *üzenet vagy ábrázolás bármely formában* – ideértve a kereskedelmi kommunikáció keretében alkalmazott szöveget, képi, grafikus vagy jelképes ábrázolást, így a címkéket, a márkanéveket, a cégneveket és a termékneveket is –, amely *azt állítja vagy sugallja, hogy egy adott termék, termék kategória, márka vagy kereskedő kedvezően hat a környezetre*, semmilyen hatást nem gyakorol a környezetre, illetve kevésbé ártalmas a környezetre, mint más termékek, termék kategóriák, márkák vagy kereskedők, illetve hogy a környezetre gyakorolt hatása idővel javult; 2) „a környezetbarát jellegre vonatkozó általános állítás”: a környezetbarát jellegre vonatkozó minden olyan, írásos formában vagy szóban, többek között audiovizuális médiumon keresztül tett *állítás, amely nem szerepel a fenntarthatósági címkén, és az állítás részletes kifejtése nem szerepel egyértelműen és jól láthatóan ugyanabban a médiumban*; 3) „a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítás”: a környezetbarát jellegre vonatkozó *olyan állítás, amely szöveges formában jelenik meg, vagy környezeti címkén szerepel.*

²⁰ GCD 3. cikk (1) bekezdés.

kenységért.²¹ Ebben az esetben ugyanis ismételt a speciális normában szereplő feltételeknek megfelelő kereskedelmi gyakorlat minősülhetne az általánosabb rendelkezéseket tartalmazó normába ütközőnek, ezzel felülírva a speciális norma követelményeit.

Összességében tehát a két irányelv egymással való kapcsolatáról az állapítható meg, hogy 1) mind a kettő azt hivatott szolgálni, hogy a fogyasztók üzleti döntésük meghozatalakor megalapozottan tudjanak dönteni az egyes környezeti állításokról; 2) a jogalkotói szándék szerint a GCD az EmpCo egyes részkérdéseit bontotta volna ki és fűzött volna hozzá egyéb jogszabályi követelményeket, ezért *lex specialis* viszonyban állt volna vele; 3) ennek ellenére a GCD egyes rendelkezései kifejezetten lehetővé tették volna, hogy ha a két irányelv kollízióba kerül egymással, az általánosabb rendelkezések alkalmazásával a speciális rendelkezésektől eltérő tartalmú jogalkalmazói döntés is születhessen.

4. Az EmpCo alkalmazása a GCD nélkül, főbb kérdések és nehézségek

Bár teljes bizonyossággal nem jelenthető ki, de a realitások amellet szólnak, hogy az EmpCo 2026 szeptemberi alkalmazandóvá válásáig már nem fog megszületni és főleg nem fog alkalmazandóvá válni a GCD.

Az első és talán a legnagyobb horderejű következménye a GCD parkoló pályára tételének, hogy továbbra sem lesz *ex ante* vizsgálat a környezetbarát jellegre vonatkozó – általánosnak nem minősülő²² – állítások kapcsán. A szabályozás *ex ante* jellegét a GCD 10. és 11. cikke adta volna (Carreno, 2023). Az egy egészen érdekes csavart jelentett volna, hogy ezt a – Magyarországon legalábbis biztosan ritka, tágabb értelemben vett,²³ és a szabályozó hatóságok egyik ismertető jegyének tekintett (Kovács, 2009, 33) *ex ante* szabályozói jogkört a GCD 10. cikk (1) bekezdésében hivatkozott, akkreditációs eljárásokra vonatkozó 765/2008/EK rendelete értelmében²⁴ nemcsak hatóságok, hanem hatósági tevékenységgel megbízott egyéb szervek is végezheték volna. Ennek a módszernek, amelyben egy piaci szereplőtől várjuk el a teljes függetlenséget, és a hatósági jogkört, valamint a környezeti állításokkal kapcsolatos tudást is privatizáljuk, joggal lehetnek meg a kritikussai (Ouyang, 2025). Ezzel és az összes piaci szereplőt sújtó adminisztratív teherrel együtt könnyen érthető a Bizottság visszakoázása a GCD kapcsán.

Azt azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az EmpCo ugyanúgy alkalmazandó lesz szeptembertől, amelynek egyes feketelistás tényállásai egybecsengenek azokkal a követelményekkel, amelyeket a GCD 3. cikke megkövetelt volna az állítás alátámasztásához és hitelesítéséhez.²⁵ Így bár a hitelesítéssel járó adminisztrációs terhek megspórolhatók a GCD

²¹ A bekezdés egyéb szempontból is nehezen értelmezhető, például a hitelesítő „felelősségre vonásáról”, majd „elszámoltathatóságáról” rendelkezik, de nem határozza meg, hogy ki által történik ez a felelősségre vonás, a tanúsító rendszer tulajdonosa, a kereskedő vagy hatóság, bíróság által, és arról se szól, hogy hogyan alakul a kereskedő felelőssége akár a GCD, akár a UCPD tekintetében, ha ő maga nem követett el jogsértést.

²² Ezt a GCD amúgy sem érintette volna, de a megítélése egyszerűbb is, tekintettel arra, hogy csak az EmpCo által definiált elismert kiváló környezetvédelmi teljesítménnyel lehet igazolni az állítás valóságtartalmát.

²³ Szűkebb értelemben az önálló szabályozó szervek rendelkeznek *ex ante* szabályozói jogkörrel, rendeletalkotás formájában (Lapsánszky, 2019).

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 765/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről 4. cikk (5) bekezdése: Ahol az akkreditálást nem közvetlenül a hatóságok végzik, a tagállamok megbízzák a nemzeti akkreditáló testületüket, hogy az akkreditálást hatósági tevékenységként végezze, és hivatalosan elismerik.

²⁵ Ilyen például a GCD 3. cikk (1) bekezdés a) pontja, amely annak megállapítását teszi kötelezővé, hogy az ál-

hatálybalépésének elmaradásával, de ez nem jelenti azt, hogy annak elkerüléséhez, hogy a kereskedő feketelistás kereskedelmi gyakorlatot valósítsa meg, ne lenne szükséges elvégezni az állítások alátámasztását és bizonyítását. Ugyanis csak egy ilyen vizsgálattal tud meggyőződni a kereskedő az állítása jogszerűségéről, és tudja annak valóságtartalmát egy esetleges későbbi hatósági eljárásban eredményesen alátámasztani.

A GCD-vel járó adminisztrációs terhekről való gondolkodásnál azt is érdemes több szempontból is áttekinteni, hogy a jogalkalmazónak melyik megoldás, a GCD-vel járó *ex ante* felülvizsgálat, vagy az anélküli, UCPD szerinti *ex post* vizsgálat jár nagyobb teherrel. Ugyanis míg a GCD – a fentiekben már kifejtettek szerint – lehetőséget adott volna arra, hogy az *ex ante* vizsgálatot ne hatóság végezze közvetlenül, addig a UCPD ilyen lehetőséget nem ad. Fontos azt is átgondolni, hogy a GCD megalkotása mögött húzódó egyik legfőbb érv az volt, hogy rengeteg fenntarthatósággal kapcsolatos állítás van jelen a piacon (Európai Parlament, 2024). Az *ex ante* vizsgálat jelenthetett volna egy előszűrést, amely mentén a kereskedő vagy úgy dönt, hogy a szabályozással járó adminisztratív terhek miatt inkább nem alkalmazza a továbbiakban a környezetbarát jellegre vonatkozó állítását, vagy annak a kockázatával alkalmazta volna tovább, hogy nem történt meg a hitelesítése. Az első döntés esetén kevesebb vizsgálandó kereskedelmi gyakorlattal, utóbbi esetén pedig egy sokkal egyszerűbb eljárással lett volna dolga a jogalkalmazónak, amiben csak egy eldöntendő kérdésre (hitelesítette-e a kereskedő az állítását vagy sem) kellett volna választ adnia. A GCD nélkül a jogalkalmazónak vélhetően ugyanolyan mennyiségű környezeti állítás kapcsán kellene lefolytatnia a UCPD által megkövetelt eljárást – ezzel együtt bizonyítást – ahhoz, hogy eredményesen lehessen fellépni a zöldre mosást megvalósító kereskedelmi gyakorlatokkal szemben.

A UCPD szerinti *ex post* vizsgálat során a UCPD 12. cikke érvényesül. A Bizottság UCPD-t értelmező Közleménye (a továbbiakban e fejezetben: Közlemény) (Európai Bizottság, 2021) már 2021-től²⁶ foglalkozik a környezetbarát jellegre vonatkozó állításokkal, külön alpontot²⁷ szentelve az ezekre az állításokra vonatkozó bizonyítási kötelezettségnek. Összevetve a Közleményt és a GCD tervezett szövegét a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások kapcsán, az alábbi hasonlóságok állapíthatók az állítás alátámasztásra vonatkozó követelményekben.

A Közlemény és a GCD is megköveteli, hogy az állításokat tudományos bizonyítékokra alapozzák a kereskedők. A Közlemény „friss tudományos megállapításokat és módszereket”²⁸ említi, míg a GCD „széles körben elismert, megbízható és ellenőrizhető tudományos bizonyítékokat”²⁹ ír elő. Emellett mindkét dokumentum hangsúlyozza, hogy a bizonyítékoknak függetlennek és ellenőrizhetőnek kell lenniük. A Közlemény „erőteljes, független, ellenőrizhető és általánosan elfogadott bizonyítékokat”³⁰ kíván meg, a GCD pedig „független, szakmai értékelésen alapuló”³¹ bizonyítékot vár el. A Közlemény és a GCD is utal arra, hogy az állítások alátá-

lítás mire vonatkozik, pl. a termék egészére vagy csak egy részére, és az életciklus egészére vagy annak csak egy részére. Ez egybecseng az EmpCo által újonnan megállapított azon feketelistás tényállással, amikor a kereskedő a környezetbarát jellegre vonatkozó állítást egész termék vagy az üzleti tevékenységének egésze tekintetében alkalmazza, miközben az a terméknek csak egy adott aspektusára vagy a kereskedő tevékenységének egy konkrét műveletére vonatkozik.

²⁶ Korábban egy bizottsági munkaanyagban (Európai Bizottság, 2016) is volt róla szó, de véglegesen a 21'-es verzióba került be.

²⁷ A Közlemény 4.1.1.5. pontja tartalmazza a zöld állításokra vonatkozó iránymutatásokat.

²⁸ Közlemény 4.1.1.5. pont.

²⁹ GCD 3. cikk (1) bekezdés b) pont.

³⁰ Közlemény 4.1.1.5. pont.

³¹ GCD 3. cikk (1) bekezdés b) pont.

masztásának aktuálisnak kell lennie. A Közlemény szerint a dokumentációnak „naprakésznek kell lennie mindaddig, amíg az állításokat marketingcélra használják”,³² a GCD pedig előírja az értékelés szükség szerinti frissítését, amint új tudományos bizonyíték áll rendelkezésre.³³

A legfőbb különbség pedig a részletezettség. A GCD rendkívül részletes, többlépcsős értékelési keretet ír elő a)–ja) pontokba foglalt felsorolásában, konkrét kritériumokkal, míg a UCPD Közlemény általános elveket fogalmaz meg a bizonyítékokra vonatkozóan, konkrét értékelési módszertan meghatározása nélkül.

Így – bár a GCD lehetővé tette volna, hogy a megfelelőségi tanúsítvány ellenére egy állítás a UCPD szerint tisztességtelennek minősüljön, így meg nem szüntette volna a környezetbarát jellegre vonatkozó állításokkal kapcsolatos hatósági teendőket – ezzel együtt is valószínűleg megkönnyítette volna a UCPD alapján eljáró hatóságok bizonyítással kapcsolatos kérdéseinek eldöntését azzal, hogy több esetben rendelkezésükre állt volna egy egységes tartalommal elkészült anyag az állítás alátámasztására.

Érdeemes ehelyütt külön szót ejteni a szén-dioxid felhasználással kapcsolatos állításokról is. A szeptembertől alkalmazandó UCPD feketelistás mellékletbe bekerült egy olyan rendelkezés, miszerint annak állítása – a szén-dioxid-kibocsátás ellentételezése alapján –, hogy egy áru az üvegházhatásúgáz-kibocsátás szempontjából semleges, mérsékelt vagy pozitív hatással van a környezetre, tisztességtelennek minősül.³⁴ A GCD-nek a feketelistára visszautaló rendelkezésében³⁵ viszont már a szén-dioxid kreditek felhasználásán alapuló állítások megfogalmazását tiltotta volna a jogalkotó. A két fogalom (ellentételezés és kreditfelhasználás) nem azonosak,³⁶ így amennyiben a GCD változatlan szöveggel lépne hatályba a jövőben, a kollízió feloldása a jogalkalmazó feladata lenne.³⁷ A GCD emellett több részletszabályt állapított volna meg arra, hogy a kereskedő hogyan különítse el a szén-dioxid kredit felhasználását az egyéb, kibocsátás csökkentésre irányuló törekvéseitől. Ezek a részletszabályok segítették volna a kereskedők tudatos állítás megfogalmazását a karbonsemlegességgel kapcsolatos kereskedelmi gyakorlatok során.³⁸

³² Közlemény 4.1.1.5. pont.

³³ A GCD 9. cikke szabályozta volna a környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítások alátámasztásának felülvizsgálatát. Eszerint legkésőbb 5 évente ismételtlen hitelesítettnek lett volna szükséges az állításokat.

³⁴ EmpCo I. melléklet 2. pont 4c. alpont.

³⁵ GCD (Parlamenti első olvasat verzió) 3. cikk (3a) bekezdés: „Az (EU).../... európai parlamenti és tanácsi irányelvvel [a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának növeléséről szóló irányelv] módosított 2005/29/EK irányelv értelmében tilosak a szén-dioxid-kreditek felhasználásán alapuló, valamely termék semleges, csökkentett vagy pozitív környezeti hatásával kapcsolatos, környezetbarát jellegre vonatkozó állítások.”

³⁶ Leegyszerűsítve, a szén-dioxid kredit felhasználása a szén-dioxid kibocsátás ellentételezésének egy eszköze, amikor is a kereskedőt kreditek vásárlásával igyekeznek legitimálni a szén-dioxid kibocsátásukat. Az ellentételezésnek viszont vannak egyéb módjai is (Walker, 2024).

³⁷ A jelen tanulmány írásakor a UCPD új feketelistás tényállásainak értelmezéséhez még nem áll rendelkezésre frissített, az Európai Bizottság által készített Közlemény, készült viszont egy Q & A, amelynek 10. pontja segít értelmezni a szén-dioxid kibocsátás ellentételezésén alapuló állításokkal kapcsolatos szabályt (Európai Bizottság, 2026).

³⁸ A GCD. 4. cikke tartalmazott volna követelményeket a környezetbarát jellegre vonatkozó, összehasonlító jellegű kifejezett állítások alátámasztására, azonban álláspontom szerint ezek a követelmények levezethetők az összehasonlító reklámokra vonatkozó követelményekből, valamint az egyéb, az állítás alátámasztására vonatkozó követelményekből, úgyhogy jelen tanulmányban nem kerülnek külön, részletesen ismertetésre az ezzel kapcsolatos rendelkezések.

5. A fenntarthatósági címke tanúsítási rendszerére vonatkozó követelmények alkalmazása a GCD nélkül

Külön fejezetet érdemel a GCD hatálybalépésének elmaradásával a környezeti címkékre vonatkozó szabályozás kiesésének hatása az EmpCo fenntarthatósági címkével kapcsolatos szabályainak alkalmazására.

A jelen tanulmány 2. fejezetében érintőlegesen már említettem a két fogalom közötti kapcsolatot. A környezeti címke definíciója szerint a fenntarthatósági címke egyik altípusa, „olyan fenntarthatósági címke, amely egy terméknek, folyamatnak vagy kereskedőnek egy vagy több környezetvédelmi szempontjára kiterjed”.³⁹ A fenntarthatósági címke pedig „olyan – állami vagy magánszektorbeli – önkéntes bizalmi jegy, minőségjelzés vagy annak megfelelő jelzés, amely valamely termék, eljárás vagy vállalkozás környezeti vagy társadalmi jellemzők, vagy mindkettő alapján történő megkülönböztetésére és népszerűsítésére irányul”.⁴⁰

A két definíció alapján a fenntarthatósági címke és a környezeti címke közötti elhatárolás egyszerű, a fenntarthatósági címke az, amely környezeti és társadalmi jellemzőket is tartalmazhat, a környezeti címke pedig az, amely csak környezeti/környezetvédelmi jellemzőket tartalmaz. A környezeti jellemzőt tartalmazó címke tehát mindenképpen környezeti és fenntarthatósági címkének is minősül, a társadalmi jellemzőt tartalmazó címke csak fenntarthatósági címkének minősül.

Azt már nehezebb megítélni, hogy a környezeti állításokat milyen szempontok mentén lehet elválasztani a fenntarthatósági címke (ezzel együtt a környezeti címke) kategóriájától. A környezetbarát jellegre vonatkozó állítás definíciója szerint az állítás bármilyen formát ölthet (lehet szöveges, grafikus stb.), sőt címkében is testet ölthet, tehát nem a megjelenésétől függ a minősítése, hanem a tartalmától.

Az EmpCo preambulumban ki is jelenti, hogy „ha a fenntarthatósági címke feltüntetése olyan kereskedelmi kommunikációval jár, amely azt sugallja, vagy azt a benyomást kelti, hogy a termék kedvezően hat a környezetre, semmilyen hatást nem gyakorol a környezetre, illetve kevésbé ártalmas a környezetre, mint a konkurens termékek, a fenntarthatósági címke szintén a környezetbarát jellegre vonatkozó állításnak tekintendő.”⁴¹ Nehezen képzelhető el egy olyan fenntarthatósági címke, amely környezeti jellemzőt fogalmaz meg, és nem a fentebb felsorolt benyomás egyikét szeretné kelteni. Emiatt az elhatárolás alapja vélhetően itt is az lesz, hogy környezeti jellemzőt vagy társadalmi jellemzőt jelenít-e meg a fenntarthatósági címke. Ha környezeti jellemzőt, akkor nagy valószínűség szerint környezetbarát jellegre vonatkozó állításnak is fog minősülni, ha társadalmi, akkor kizárólag a fenntarthatósági címke fogalmába fog tartozni a kereskedelmi gyakorlat.

Érdemes megvizsgálni a fenntarthatósági címke és a védjegy közös halmazát. A védjegyekre vonatkozó 2015/2436 irányelv kimondja, hogy bármelyik tagállam előírhatja, hogy a megjelölés nem részesülhet oltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés használata az adott tagállam vagy az Unió védjegyjogon kívüli, egyéb jogszabályi rendelkezései alapján megtiltható.⁴² Elviekben tehát a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a nemzeti hatóságok felléphessenek az UCPD értelmében megtévesztő állításnak minősülő márkaneveket

³⁹ GCD 2. cikk 8. pont.

⁴⁰ Nem tartoznak a fogalom alá az uniós vagy a nemzeti jog alapján kötelező címkék – UCPD 2. cikk (1) bekezdés q) alpont.

⁴¹ EmpCo (8) preambulumbekkezdés.

⁴² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2436 irányelve (2015. december 16.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről 4. cikk (3) bekezdés a) pont.

és termékneveket használó kereskedőkkel szemben, anélkül, hogy ebben a meglévő szellemi tulajdonjogok akadályoznák őket (Európai Bizottság, 2026). Viszont a Bizottság álláspontja szerint nem valószínű, hogy a védjegyek fenntarthatósági címkének minősüljenek, mert a védjegyek funkciója épp a megkülönböztetés, míg a fenntarthatósági címkék generális jelentéssel kell, hogy bírjanak ahhoz, hogy betöltsék a funkciójukat,⁴³ és ezt az álláspontot erősíti meg az EmpCo preambuluma is, amely csak a tanúsító védjegyekre tér ki, a „szimpla” védjegyeket összevetésre érdemesnek sem ítéli. A tanúsító védjegyekről úgy nyilatkozik a jogalkotó, hogy ha terméket vagy kereskedőt környezeti vagy társadalmi jellemző alapján népszerűsítene, akkor fenntarthatósági címkének minősülhetnek.⁴⁴

Láthatjuk tehát, hogy a kereskedőknek több más fogalommal kell összevetniük, szétszálazniuk, halmazok közös metszeteként megrajzolniuk az általuk alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokat ahhoz, hogy azonosítsák, mi minősül ebből fenntarthatósági címkének. Ennek a műveletnek az elvégzését követően lehet a figyelmet a megfeleléségi szabályokra fordítani.

Az EmpCo-val módosított UCPD, mivel az a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat határozza meg és a tilalmukat mondja ki, lényegében csak egy feltételt határoz meg a fenntarthatósági címkék kapcsán, ami pedig az, hogy valamely tanúsítási rendszeren kell alapulnia vagy a hatóságoknak kell bevezetnie. Ha a kettő közül egyik sem teljesül, akkor tisztességtelen lesz a fenntarthatósági címkét alkalmazni.⁴⁵

A jogalkotó egyéb, közvetlenül a fenntarthatósági címkére vonatkozó feltételt nem határoz meg, hanem közvetetten, a tanúsítási rendszerrel szemben támasztott követelmények megállapításával „csempészi be” a megfeleléségi szempontokat. Ezt sem úgy teszi, hogy a tanúsítási rendszer követelményeit határozza meg, hanem definíciót alkot, és azt mondja ki, hogy mi minősül egyáltalán tanúsítási rendszernek.

A definíció lényege szerint csak az minősül tanúsítási rendszernek, amelyet 1) harmadik fél biztosít; 2) feltételei, követelményei nyilvánosan hozzáférhetők; 3) a rendszer átlátható, tisztességes és megkülönböztetéstől mentes feltételek mellett minden kereskedő számára elérhető; 4) a rendszer követelményeit a rendszer tulajdonosa az érintett szakértőkkel és érdekelt felekkel konzultálva dolgozza ki; 5) a rendszer eljárásokat határoz meg a rendszer követelményeinek való meg nem felelés kezelésére, és ennek megállapítása esetén előírja a fenntarthatósági címke kereskedő általi használatának visszavonását vagy felfüggesztését; 6) annak ellenőrzése, hogy a kereskedő megfelel-e a rendszer követelményeinek, objektív eljárás révén történik, és azt olyan harmadik fél végzi, akinek kompetenciája és a rendszer tulajdonosától és a kereskedőtől való függetlensége nemzetközi, uniós vagy nemzeti szabványokon és eljárásokon alapul.⁴⁶

A GCD ennél sokkal részletesebben szabályozta volna a tanúsítási rendszerekre vonatkozó követelményeket. Bár értelemszerűen a GCD a környezeti címkék tekintetében állapította volna meg ezeket a részletszabályokat, azonban a fentiekben áttekintett fogalmak alapján látható, hogy a fenntarthatósági címkéknek igen nagy részét teszik ki azok a kereskedelmi gyakorlatok, amelyek környezeti címkének minősültek volna és emiatt a GCD követelményeinek kellett volna megfelelniük.

⁴³ Ez az álláspont véleményem szerint már egy kívánt állapotot tükröz, amikor is a fenntarthatósági címkék mögött főbb pontjaiban megegyező tanúsító rendszerek húzódnak meg, és tárgyak, valamint a megalkotási folyamataik azonossága miatt nagyfokú hasonlóságot mutatnak, de azt nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy éppen azért született meg az EmpCo, mert nem eszerint rendeződtek a piacon alkalmazott fenntarthatósági címkék.

⁴⁴ EmpCo (7) preambulumbekzdés.

⁴⁵ Ez a rendelkezés is az új feketelistás tényállások népes táborát gyarapítja.

⁴⁶ EmpCo 1. cikk 1. pont r) alpont.

A fenntarthatósági címkékre bevezetett kötelező tanúsítási rendszer gyakorlati alkalmazandósága kapcsán az alábbi GCD rendelkezések hiánya jelentheti majd a legnagyobb nehézséget.

A GCD a tanúsítási rendszerek bárki számára való hozzáférhetősége kapcsán továbbment volna az EmpCo által rögzítettekénél, és kimondta volna azt is, hogy a rendszerhez való csatlakozás feltételeinek arányosaknak kell lenniük a vállalkozások méretével és forgalmával, hogy nem rekeszthetik ki a mikro-, kis- és középvállalkozásokat, amely kirekesztés mentességet többek között észszerű és megkülönböztetéstől mentes díjak megállapításával kell elérni.⁴⁷

A GCD tagállami kötelezettségként azt is előírta volna, hogy a tagállamok biztosítsák, hogy a hitelesítés és a tanúsítás költsége arányban álljon az állítás alátámasztásának összetettségével, a hitelesítést és tanúsítást kérő kereskedők méretével és forgalmával, különös figyelmet fordítva a mikro-, kis- és középvállalkozásokra.⁴⁸

Az EmpCo ezzel szemben megkülönböztetésmentes elérhetőséget tesz kötelezővé. Nyilván jogszabályértelmezéssel el lehet oda jutni, ahová a GCD szövegszinten is eljutott, miszerint a megkülönböztetésmentesség a díjak megállapításakor azt jelenti, hogy arányosítani kell azokat a vállalkozások méretéhez és forgalmához, azonban ez egy külön jogalkalmazói jogértelmezést fog megkívánni. Arra vonatkozó szabály pedig az EmpCo rendelkezéseiből nem vezethető le, hogy a tanúsítás költségét az állítás összetettségéhez kell arányosítani, így ez egyedül azon fog múlni, hogy hogyan alakul majd a tanúsítási rendszer „piaca” és ezzel együtt hogyan alakítják majd a tanúsítást végzők a díjaikat.

A másik nehézség, amely a GCD nélkül jelentkezik a fenntarthatósági címkék alkalmazásában, az pedig a tanúsító rendszerek hitelesítésével kapcsolatos szabályozás hiánya. A GCD külön cikkben, igen részletesen szabályozta volna azt, hogy egy testületnek hitelesítenie kell a tanúsítási rendszert annak alkalmazása előtt, és azt, hogy ki lehet ilyen hitelesítő testület.⁴⁹ Bár az EmpCo is tartalmaz erre vonatkozó szabályokat, de elnagyoltan.

A tanúsítási rendszer hitelesítése szintén egy előzetes vizsgálati pont lett volna, biztosítva a kereskedőknek, hogy ha vállalják a tanúsítási rendszer igénybevételével járó költségeket, cserébe egy olyan környezetbarát jellegre vonatkozó kifejezett állítást vagy környezeti címkét kapnak, amelynek a jogszerűsége hatósági eljárásban nem, vagy nagyon nehezen⁵⁰ lett volna megkérdőjelezhető.

Azzal, hogy a fenntarthatósági címke tanúsítási rendszerének megfelelőségére egyedül az EmpCo definíciós elemei fognak vonatkozni, a jogalkotó a kereskedőkre hárítja annak a kockázatát, hogy megfelelő tanúsítási rendszert sikerül-e kiválasztaniuk⁵¹ vagy kvázi feleslegesen

⁴⁷ GCD 8. cikk (2) bekezdés c) pont.

⁴⁸ GCD 10. cikk (3a) bekezdés.

⁴⁹ GCD 10. cikk (1) és (2) bekezdés és 11. cikk.

⁵⁰ Ehelyütt szeretnék visszautalni a GCD *lex specialis* jellegénél kifejtettekre, különösen arra, hogy milyen hátránya lett volna annak, ha a GCD azzal a rendelkezéssel lépett volna hatályba, miszerint a megfelelőségi tanúsítvány nem befolyásolhatja a környezetbarát jellegre vonatkozó állításnak a UCPD szerinti, végrehajtó hatóságok vagy bíróságok általi értékelését. Egy kötelező, költségekkel járó tanúsítási rendszernek az egyik legnagyobb ígérete és pozitívuma a kereskedők szempontjából az, ha a környezeti állítással kapcsolatos kereskedelmi gyakorlatuk kockázatát meg tudják szüntetni vele.

⁵¹ Már a definíció egyik fő eleme, a „harmadik fél” fogalma sem feltétlen egyértelmű. Ezt mutatja a „harmadik fél” értelmezésével kapcsolatosan felmerült kérdésre adott bizottsági válasz is, amely némileg ellentmondásosra sikerült. A Bizottság először azt fejtegette, hogy nincs akadálya annak, hogy a tanúsítási rendszer „tulajdonosa” és a fenntarthatósági címkét alkalmazni kívánó kereskedő egyazon jogalany legyen, és csak a tanúsítási rendszer megfelelőségét biztosító szabályozás kapcsán mondja ki – különösebb indokolás nélkül, hogy annak teljesítéséhez feltétlenül eltérő jogalanyoknak kell lenniük a szereplőknek (Európai Bizottság, 2026).

vállalják a tanúsítási rendszer igénybevételének költségét, ami végső soron elveheti a kereskedők jogkövető magatartás tanúsításához való kedvét. A jogbizonytalanság valószínűleg a tanúsítási rendszer kialakításához és működtetéséhez se hozza meg a piaci szereplők kedvét.⁵²

Érdemes még röviden szót ejteni a tanúsítási rendszer melletti másik megfelelési módról, amikor hatóság által bevezetett fenntarthatósági címkét alkalmaz a kereskedő. Felmerülhet a kérdés, hogy hatóság alatt az EU tagállamokon kívüli hatóságot is lehet-e érteni. Ezt a kérdést egyértelműen rendezte a Bizottság azzal, hogy kimondta, hogy bár a UCPD nem definiálja a hatóságot, de EmpCo preambulumban és a UCPD-ben használt példák és nyelvezet egyaránt arra utalnak, hogy a fókusz elsődlegesen az EU tagállamok hatóságain van, így a harmadik országok hatóságai által bevezetett címke használata nem elegendő a UCPD követelményeinek való megfeleléshez (Európai Bizottság, 2026).

Összefoglalva a fentieket, a fenntarthatósági címkék tanúsítási rendszerének alapköveit lefekteti az EmpCo is, de sok értelmezési kérdést hagy nyitva, ami nem lendíti előre azt a kívánt állapotot, amelyben a kereskedők – méretükhöz és a fenntarthatósági állításuk összetettségéhez igazodó díjon – több tanúsítási rendszer közül szabadon választhatnak, és a tanúsítási rendszer költségeit vállalva elkerülik, hogy utólag jogsértőnek minősüljön a kereskedelmi gyakorlatuk, így a fogyasztók sokkal kevesebb olyan gyakorlattal találkozhatnak, amelyek torzítják a zöldebb, fenntarthatóbb üzleti döntésük meghozatalát.

6. Összegzés

Az egyértelműen kijelenthető, hogy nem lesz alkalmazhatatlan az EmpCo-val módosított UCPD 2026 szeptemberétől. A jogalkotó inkább a GCD-t kötötte az EmpCo-hoz, például az egyes definícióknál az EmpCo-ra történő hivatkozással,⁵³ fordítva viszont nem történtek ilyen kereszthivatkozások.

Sok eleme a GCD-nek már korábban is a jogalkalmazói gyakorlat része volt, ilyen például a környezetbarát jellegre vonatkozó állítások bizonyítására vonatkozó kötelezettség, amelynek elvi alapjait hazánkban is részletes iránymutatásokkal segíti a Gazdasági Versenyhivatal.⁵⁴

A nehézséget leginkább az fogja jelenteni, hogy a GCD hozta volna el a környezeti tényezőkre vonatkozó állítások előzetes vizsgálatát és ennek az előzetes vizsgálatnak a részletes követelményrendszerét. Az EU célja az volt, hogy a fogyasztó már olyan környezetbarát állításokkal találkozjon, amelyek átestek egy előzetes ellenőrzésen, amiben megállapításra került, hogy nem valósítanak meg zöldre mosást, tényleg az a pozitív környezeti tényező kapcsolódik az árukhoz, amelyeket az állítások megfogalmaznak, így a fogyasztók az üzleti döntéseik meghozatalakor már a zöldebb árukat fogják választani, ezzel pedig segítik a teljes EU piacot a zöld átállásban.

A UCPD ezzel szemben továbbra is csak utólagos ellenőrzést fog jelenteni,⁵⁵ nem lesz erősebb jogszabályi garancia arra, hogy a fogyasztók már ne találkozhassanak zöldre mosást megvalósító állításokkal.

⁵² Ez vezethet nem kívánt piaci helyzetek kialakulásához is, például kevés szereplős piac alakul ki, emiatt a hozzáférhetőségre különösen nagy hangsúlyt kell fektetni.

⁵³ Például a környezeti címke fogalma az EmpCo fenntarthatósági címke fogalmára hivatkozik – GCD 2. cikk 7. és 8. pontok.

⁵⁴ Ilyen például a Gazdasági Versenyhivatal által közzétett zöld marketing iránymutatás és a témában 2024-ben publikált piacelemzés (GVH, 2025).

⁵⁵ Még a fenntarthatósági címkék kapcsán is, hiszen a tanúsítási rendszer meglétét és megfelelését is csak egy utólagos, a kereskedelmi gyakorlat megvalósulását követő eljárásban fogják vizsgálni.

A pozitívum, amelyet a Bizottság elérni látott a GCD hatálybalépésének felfüggesztésével, ezzel az előzetes ellenőrzéssel járó adminisztrációs terhek elkerülése, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások esetében. Ez egyrészt természetesen megvalósult,⁵⁶ másrészt viszont a jogalkalmazónak nem lesz egyszerűbb helyzete a szeptemberi módosítást követően sem. Az előzetes ellenőrzés nélkül nem tudni ugyanis, hogy csökken-e az uniós piacon jelen lévő zöld állítások száma, amennyiben pedig nem csökken, jóval több hatósági eljárást kellene indítani ahhoz, hogy mindegyiket ellenőrizni tudja az arra hatáskörrel rendelkező hatóság. Az új feketelistás tényállások viszont segíteni fogják abban a hatóságokat, hogy ezek az eljárások hatékonyabban lezárhatók legyenek, hiszen az ügyleti döntés torzítására való alkalmasságot már nem kell alátámasztani.

Azzal, hogy egyedül a definíciós szintű követelmény fog létezni a tanúsítási rendszerek kapcsán, mert a GCD környezeti címkék tanúsítására vonatkozó részletes szabályozása nem lép hatályba, keletkezik egy jogbizonytalanság. A jogbizonytalanság abból ered, hogy a kereskedők csak egy esetleges, utólagos vizsgálatban tudhatják meg, hogy az általuk választott tanúsító és annak a rendszere megfelel-e a jogszabályi követelményeknek. Ennek a bizonytalanságnak az elkerülésére léteznek egyéb megoldások, például az EU által bevezetett ökocímke,⁵⁷ vagy egyéb, jogalkalmazói próbát kiállt tanúsítási rendszer választása, illetve szakmai szervezetekkel történő előzetes egyeztetés.

Nem lehetetlen tehát, hogy az EmpCo-val módosított UCPD is részben be tudja tölteni azt a célt, hogy a fogyasztók ügyleti döntése megalapozott információkon alapulhasson a környezetbarát jellegre vonatkozó állítások kapcsán, azonban a GCD által tervezett előzetes kontroll egy nagyobb téglát jelentett volna, ami hiányozni fog az EU által eredetileg felépíteni kívánt falból.

Hivatkozások

- Carreno, I. (2023). To Address “Greenwashing” and Misleading Environmental Claims, the European Commission Publishes a Proposal on “Green Claims” and Their Substantiation. *European Journal of Risk Regulation*, 14, 607–611. <https://doi.org/10.1017/err.2023.36>
- Európai Bizottság. (2016). *Iránymutatás a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtásához/alkalmazásához* (Bizottsági szolgálati munkadokumentum, amely a következő dokumentumot kíséri: a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Az európai polgárokat és vállalkozásokat szolgáló elektronikus kereskedelem ösztönzésének átfogó módszere). SWD(2016) 163 final. Online: <https://tinyurl.com/3n2s3wey>
- Európai Bizottság. (2017). *A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről szóló, 2009. november 25-i 1221/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az uniós ökocímkeről szóló, 2009. november 25-i 66/2010/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásának felülvizsgálatáról*. COM(2017) 355 final. Online: <https://tinyurl.com/23r4n27r>

⁵⁶ Fontos megjegyezni, hogy a mikro-, kis- és középvállalásoknak a GCD nagyon sok helyen opcionális, alávétéses kötelezettséget tartalmazott volna az utolsó elérhető szövegverziójában.

⁵⁷ Az ökocímke szabályozás 2009-ben született meg, majd 2017-ben is átesett egy nagyobb módosításon. Biztonságos eszköznek tűnik, azonban csak meghatározott termék- és szolgáltatáskörre lehet kérni a minősítést (Európai Bizottság, 2017).

- Európai Bizottság. (2019a). *Az európai zöld megállapodás* (A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának). COM(2019) 640 final. Online: <https://tinyurl.com/4vkwuk8p>
- Európai Bizottság. (2019b. december 11.). *Az európai zöld megállapodás felvázolja, hogy miként tehetjük Európát 2050-re az első klímasemleges kontinenssé úgy, hogy egyúttal fellendítjük a gazdaságot, javítjuk az emberek egészségét és életminőségét, ápoljuk a környezetet, és senkiről sem feledkezzünk meg* [Sajtóközlemény]. Online: <https://tinyurl.com/379uxsdn>
- Európai Bizottság. (2020). *Új fogyasztóügyi stratégia. A fogyasztói reziliencia erősítése a fenntartható helyreállítás érdekében* (A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak). COM(2020) 696 final. Online: <https://tinyurl.com/mpktv42r>
- Európai Bizottság. (2021). *Iránymutatás a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmezéséhez és alkalmazásához* (A Bizottság közleménye). Online: <https://tinyurl.com/ytfx478y>
- Európai Bizottság. (2025). *A Bizottság 2026. évi munkaprogramja* (A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának). COM(2025) 870 final. Online: <https://tinyurl.com/32hthm5h>
- Európai Bizottság. (2026. május 18.). *Questions & Answers*. Online: <https://tinyurl.com/34u4f-pyw>
- Európai Parlament. (2024). *'Green claims' directive. Protecting consumers from greenwashing*. Online: <https://tinyurl.com/yzt4hkzp>
- Gazdasági Versenyhivatal (GVH). (2025. április 30.). *Globális iránymutatás a zöld állítások jogszerű használatáról* [Sajtóközlemény]. Online: <https://tinyurl.com/33v2c2wd>
- Hancox, E. (2026). A Normative Case for the Principle of Lex Specialis in EU Law. *Oxford University Press*, 81–104. <https://doi.org/10.1093/9780198983002.003.0006>
- Kovács A. (2009). Mitől szabályozó egy hatóság?. In Valentiny P., & Kiss F. L. (Szerk.), *Verseny és szabályozás 2008* (pp. 13–45). MTA Közgazdaságtudományi Intézet. Online: <https://kti.krtk.hu/file/download/vesz/2008.pdf>
- Lapsánszky A. (2019). A hatósági ellenőrzés. In Patyi A. (Szerk.), *A közigazgatási hatósági eljárásjog jogintézményei* (pp. 433–488). Dialóg Campus Kiadó. Online: <https://m2.mtmt.hu/api/publication/30619189>
- Latham & Watkins LLP. (2025. június 24.). *European Commission Announces Intention to Withdraw EU Green Claims Directive Proposal, Although the Status Remains Unclear*. Online: <https://tinyurl.hu/5xuE>
- Ouyang, J. (2025). Turning EU Consumer Law Against Itself? Taking Stock of the EU's Sustainable Consumption Strategy. *Journal of European Consumer and Market Law*, 14(6), 299–312. <https://doi.org/10.2139/ssrn.6023214>
- Segal, M. (2025. június 30.). EU Commission Clarifies Anti-Greenwashing Law Has Not Been Withdrawn. *ESGtoday*. Online: <https://tinyurl.com/3xc98hwj>
- Walker, S. (2024). Carbon Credits and Carbon Offsets: What's the Difference?. *Earth.Org*. Online: <https://tinyurl.hu/s8Jh>